

AANVAL OP DE OPENBARE DIENSTVERLENING

Zonder steun uit Madrid was Valencia technisch failliet. Een nieuw bezuinigingspakket dreigt het onderwijs- en gezondheidssysteem te verlammen. **DOOR WOUTER DE BROECK**

De beelden van zwart geharnaste oproerpolitie die scholieren en studenten te lijf gaat, hebben een schok veroorzaakt in Spanje. 'Niet meer gezien sinds 1978', luidde het commentaar. Eerste minister Mariano Rajoy, vooral bezorgd om het imago van zijn land, vond het zelfs nodig om vanuit Londen tot kalmte op te roepen. 'Dit is niet het beeld van Spanje dat we mogen tonen', aldus Rajoy.

Meteen was iedereen vergeten dat de studenten van het Luis Vivesinstituut eigenlijk protesteerden omdat hun school geen geld heeft om de gasrekening te betalen. De autonome regio Valencia zit sinds begin dit jaar zo goed als aan de grond. Met 2,5 miljard euro uitstaande rekeningen, 5,5 miljard euro schuld die dit jaar vervalt en een totale put van 20,5 miljard euro, dreigt Valencia voor een eerste faillissement binnen Spanje te zorgen.

De regering-Rajoy schoot begin januari 420 miljoen euro voor om de ergste nood te lenigen. De apotheken, die in december uit protest drie dagen hun deuren sloten, kregen de helft van de 120 miljoen die de regio bij hen in het krijt stond. De scholen zagen een deel van het geld voor elektriciteit, verwarming en onderhoud voor 2011.

Maar het wonderbaarlijke herstel moet vooral komen van een indrukwekkend besparingspakket, goed voor 1 miljard euro of 12,5 procent van de hele begroting. De maatregelen treffen in de eerste plaats

het gezondheidssysteem (met 60.000 werknemers en 5,5 miljard euro goed voor veertig procent van de begroting) en het onderwijs (55.000 werknemers). Verplegers en leerkrachten zien hun toeslag voor anciënniteit gehalveerd, vacatures worden niet meer ingevuld, tijdelijke contracten lopen voortaan af in juni, zodat juli en augustus niet meer hoeven te worden uitbetaald.

'Dit is de zwaarste aanval op de openbare dienstverlening sinds Spanje een democratie is. En hij is pas begonnen' zegt Juanvi Saborit, leraar informatica en verantwoordelijk voor onderwijs bij de neutrale vakbond CSI-F. Hij was er op 26 januari bij toen 250.000 mensen protesteerden in de straten van Valencia, Alicante en Castellón. Leraars, verpleegkundigen, studenten, maar ook bezorgde ouders en boze burgers. Twee weken geleden betoogden er, aangevuurd door het weinig tactvolle politietoedredden eerder op de week, opnieuw honderdduizenden mensen. 'Het is geleden van het protest tegen de Irakoerlog dat er nog zulke massa's op de been kwamen', zegt Juanvi.

Het mikpunt van de woede is het bestuur van de autonome regio, sinds zeventien jaar in handen van de Partido Popular (PP), die sinds december nationaal de plak zwaait. In de gouden jaren tot 2007 rees het ene megalomane bouwproject na het andere uit de grond; een Formule 1-circuit in Valencia (kostprijs 244 miljoen euro), een luchthaven in Castellón waar geen

VALENCIA
Betogers protesteren tegen bezuinigingen en het harde politietoedredden.

enkele maatschappij op vliegt (180 miljoen euro), een attractiepark in Benidorm (377 miljoen euro), filmstudio's in Alicante die zopas het faillissement hebben aangevraagd (190 miljoen euro), een concert- en museumcomplex met een paar onafgewerkte torengebouwen van Valentiaan Santiago Calatrava (450 miljoen euro). 'En dan zijn wij het die boven onze stand hebben geleefd', zegt Juanvi verontwaardigd.

Karikatuur

Valencia lijkt een karikatuur van het Spaanse drama. Een op de vier inwoners zit zonder werk (meer nog dan het Spaanse gemiddelde van 22,85%). En op Catalonië na is er geen andere regio die meer schulden heeft. Hier is nog meer gebouwd dan elders. De prestige-projecten trokken mensen aan die zich hier vestigden, Spanjaarden en immigranten. Jongeren verlieten de school zonder diploma, omdat anderen voor de poort met dure auto's kwamen pochen. 'Voor wat jij verdient, kom ik niet uit mijn

HEINO KALIS/REUTERS

bed, heeft ooit een patiënt tegen mij gezegd' vertelt Vicente Alberola, verpleger in een medisch centrum in Valencia. Vandaag hebben die jongeren geen job, noch enig vooruitzicht om er een te vinden.

Die sociale breuklijn wordt nu handig uitgespeeld door de regio-regering om het spaarpakket erdoor te krijgen. 'Wij worden afgeschilderd als spijzieke bureaucraten die zeuren omdat ze een beetje moeten inleveren terwijl er zo veel mensen werkloos zijn' zegt Pepa Garcia, lerares aan een lagere school in La Pobla de Farnals. Vanaf morgen verliest ze 280 euro van de 1600 euro die ze netto krijgt. Reken daarbij de vijf procent die Zapatero in 2010 al wegsneed, de bevroering van de lonen tot 2013 en de verhoging van de personenbelasting die Rajoy in december aankondigde. 'In goed anderhalf jaar verliezen wij bijna dertig procent van onze koopkracht', zegt Juanvi Saborit.

Maar het gaat om meer dan loon alleen. Door de betalingsachterstand van acht maanden raken meer

'Omdat men de uitgaven nooit heeft gecontroleerd, helpt nu alleen de botte bijl.'

en meer scholen in de problemen om lopende kosten te betalen. In een secundaire school in Valencia hebben ouders 1000 euro samengelegd om te vermijden dat de telefoon werd afgesneden. 'Zolang het niet stikdonker is, laten we de lichten uit. De verwarming gaat alleen aan tussen acht en negen' zegt António Perés Onteniente, leraar biologie. Hij heeft het over een soort 'constante uitzonderingstoestand'. 'Je breekt een pipet en je kunt geen nieuwe kopen. Er zitten dertig leerlingen in de laboratoriumklas, omdat ze de gesplitste klassen weer hebben samengevoegd. En dan knippen ze een vierde van je loon weg. Het is deprimerend.'

Naast de acute hinder, zijn er ook gevolgen op lange termijn. Programma's voor probleemjongeren en kinderen met leerachterstand zijn afgeschaft. En omdat er op leerkrachten wordt bespaard, komen ze in steeds grotere klassen terecht. 'We jagen weer jongeren de straat op. Dit wrekt zich vroeg of laat', zegt Juanvi Saborit.

Dolly Prunes is verpleegster op de spoedafdeling van een groot ziekenhuis in Valencia. Vanaf 1 maart levert ze 500 euro in van de 2230 euro die ze netto verdient. 'Omdat men de uitgaven nooit heeft gecontroleerd, helpt nu alleen de botte bijl.' Ze heeft het over het ziekenhuistoerisme. Britten die bij busladingen in Alicante neerstreken en zich daar gratis laten opereren. Of de gratis geneesmiddelen voor lage inkomens en immigranten, waarvan er pakken met de post naar het buitenland zijn verdwenen. 'Zonder controle lok je dat soort misbruik uit. Nu snoeien ze botweg in het loon, maar van controle is nog steeds geen sprake.'

De besparingen dreigen de normale werking van de gezondheidszorg te ondermijnen. 'Vacatures blijven openstaan. Verpleegkundigen moeten het werk doen van zorgkundigen, die naar huis worden gestuurd. Er zijn medische interventieteams die zonder arts uitrijden, omdat die niet wordt vervangen bij ziekte of afwezigheid. Met kostbaar tijdverlies tot

gevolg.' Het besparingsdecreet laat de deur op een kier om het aantal tijdelijke contracten – veertig procent van het totale personeelsbestand – af te bouwen. 'Als dat gebeurt, zie ik het systeem instorten', zegt Prunes.

Gratis rechtsbijstand

Ook de advocaten die zorgen voor gratis rechtsbijstand, verliezen door het besparingspakket een pak van hun inkomsten. 'We waren in volle onderhandeling om de tarieven uit 2005 aan te passen, toen de regering eenzijdig besliste om ze met dertig procent te verminderen' zegt een vervolgen Luís Sáez, advocaat aan de balie in Valencia.

Gemiddeld leveren pro-deozaken 435 euro per maand op. 'Soms krijg je om 23 uur een telefoontje uit een politiecommissariaat met de vraag om terug te bellen, omdat de persoon aan de andere kant geen belkrediet heeft. Dat is een vorm van engagement, waarvoor men blijkbaar geen respect meer heeft.'

Het recht op gratis rechtsbijstand zoals het in de Spaanse grondwet staat, komt volgens Sáez in het gedrang. 'Heel wat collega's hebben al laten weten dat ze stoppen. En dat net nu er door de crisis meer zaken zijn; faillissementen, uitzettingen van mensen die de hypotheek niet langer kunnen betalen, achterstallige betalingen. Ze sturen blijkbaar aan op een breuk in het systeem, zodat ze het kunnen ombouwen naar hun mercantiele logica.'

Een algemene staking voor onbepaalde tijd is de enige manier om het pakket af te zwakken, zegt Vicente Alberola. Maar die lijkt voorlopig niet haalbaar. 'De publieke opinie zou een harde actie van de 'bevoorrechte klasse' niet pikken', vreest Juanvi Saborit. Bij verpleegkundigen en leerkrachten schrikt een groot deel ervoor terug om leerlingen en patiënten in de kou te laten staan. En door het loonverlies is slechts een minderheid bereid om tot het uiterste te gaan. Een sociale dwangbuis, zegt Juanvi. 'We hebben uiteindelijk allemaal een hypotheek.'